

GAZETA TRANSILVANIEI

Biblioteca Universităţii

ex.

Redacţia şi Administraţia
PIAŢA LIBERTĂŢII CRAŞOV
Telefon 226
Abonament anual 360 lei
Pentru strelnătate 800 lei
Anunţuri, reclame, după tarif.

Fondată la 1888 de George Bariţiu

Apare de trei ori pe săptămână

Fără o presă naţională cinstită şi democratică, un popor nu va da niciodată măsura însuşirilor lui culturale şi politice. E ca şi cum ar grăi prin gura streinului.

Aniversarea Basarabiei

Astăzi este aniversarea unirii Basarabiei. Intreg poporul românesc serbatorează actul care a consolidat de veci legătura indisolubilă, teritorială şi sufletească, a Moldovei lui Ştefan cel Mare. Dela Hotin la Mare, delă Nistru la Carpaţi, acelaş popor moldovean împânzeşte frumoasa provincie românească. Cine oare poate nega patrimoniul neamului românesc în acest pământ, udat cu sângele celor mai bravi eroi?

Basarabia ce şi Ardealul, ce şi Banatul, ce şi Muntenia şi Oltenia sânt şi vor fi pururea româneşti. Nu sânt ţări cucerite prin sabie, ci înfrăţite prin legături de sânge şi prin exprimarea liberă a voinţei naţionale. Armatele României au fost numai pivotul, în jurul căruia s'a cimentat apărarea drepturilor naţionale ale tuturor acestor provincii.

Conştiinţa drepturilor noastre am avut-o totdeauna. N'am cedat nici naţionalilor cari vreau să ne facă din fraţi liberi, supuşi ai politicii lor vremelnice. Geloşi de aceste drepturi la egalitate şi libertate, ni am oferit voinţa la Alba-Iulia, la Cernăuţi, la Chişineu.

Cine ar fi îndrăzneţul să atace aceste cuceriri ale spiritului sfânt naţional?

Poporul românesc este unul şi acelaş peste tot cuprinsul ţării. Credinţe şi legături sfinte ni grupează. Năzuinţi către luminoasa cale a civilizaţiunii ni duc într-o comunitate de simţiri şi speranţe.

Deosebiri trecătoare s'au

născut pe urma unei politici anachronice. Istoria le va înregistra, dar numai ca să remarce şi mai puternic solidaritatea naţională.

Astăzi, în ziua amintitoare a unirii Basarabiei, ne legăm din nou prin jurăminte şi n'avem decât o singură dorinţă: piedicele dinăuntru, presărate în calea progresului neamului românesc, să fie înlăturate fără ca poporul întreg să fie nevoit a le arunca violent din drumul său.

Corăbierul curajos nu pierde cămaşa în valerile furtunii ci taie drum vasului spre limanul salvator. Aşa şi noi, în mijlocul celor mai vii frământări pentru izbândă idealurilor acestui popor, contăm cu realităţile.

Sânt desigur nemulţumiri grave în mijlocul poporului românesc din Basarabia. S'au făcut greşeli grave. De aceea nu sânt la serbările dela Chişineu toate partidele politice reprezentate. Cărmaciul însă nu poate pierde curajul şi pricepera. Cămaşa vasului este în mâinile adevăraţilor reprezentanţi ai poporului român — şi deşi, vremelnice, stau agăţate de ea greutăţile guvernării de azi, mâine acestea vor cădea în adâncimi. Înaintea...

Trăiască Basarabia în veci fericită...

Partidul Naţional Român, consecvent atitudinii sale de până acum, a decis să nu participe la serbările oficiale organizate de guvern la Chişinău cu ocazia aniversării unirii Basarabiei.

Partidul Naţional Român va participa însă la serbările organizate cu acest prilej de Liga culturală şi va ţine Mercuri la orele 5 d. a. o şedinţă festivă la elubul Partidului din Bucureşti, unde d. D. Bogos, fost ministru al Basarabiei, va vorbi despre „Unirea Basarabiei“.

Stări excepţionale

Starea de asediu s'a extins şi la Bucureşti. Era fatal, când Suveranul păşesc ţara, să se dea pe mâna guvernului Brătianu ultima armă din arsenalul auto-craţilor.

Cu sau fără stare de asediu, ţara se zbate într-o continuă agitaţie. Este un adevăr ce nu suferă discuţiune. Deci, ar zice, „Vitorul“, bine că s'a decretat starea de asediu. Atât numai, că njimeca nu poate domni pe vărf de baionete.

Mijloacele extreme autocratice duc sigur la anarhie. Istoria vorbeşte astfel. Guvernul de azi, a semănat, a cultivat şi recoltează anarhie!... Acum vrea cu

represiunea armată să oprească mişcările de masă.

De ce se tem, dacă primul ministru poate vorbi de opera pozitivă roditoare a guvernului şi a Parlamentului, iar oficiosul său laudă ordinea internă?

De ce-ar fi terorizată ţara prin baionete?

Răspunsul nu-l aşteptăm: ţara, în vremea guvernării „democratice“ a capitalismului brătienist trebuia supusă tuturor probelor de rezistenţă, ca să se epuizeze întreg arsenalul provocaţiunilor oligarhiei româneşti.

De ce să mai protestăm, când însăşi măsura excepţională a stărei de asediu, este un protest la portretul trandafiriu al situaţiei expusă cu laude de sine, în fiecare zi, de guvernul de azi.

Dar mâine? Cu ce vei mai veni, d-le Brătianu?...

Cine n'a asistat la şedinţele de Sâmbătă şi Duminică ale Camerei nu poate să aibă toată imaginea scenelor petrecute, fiind-că nu se pot descrie în întregime lor. Ceea-ce s'a petrecut a reamintit nu numai votarea forţată a Constituţiei ci a pus în cadrele celei mai deplorabile situaţii, atât Camera cât şi guvernul.

Legea comercializării sau, cum i se zice a furtului bogăţiilor ţării, rămâne un fetus mort, ori cât s'a încercat însuşi primul ministru să-i dea suflu de viaţă prin promisiunea că va fi aplicată.

Cele petrecute se prezintă ast-fel în cât nu este nevoie să le comentăm prea mult ci numai arătându-le, în mod obiectiv, înţelesul lor este de-ajuns ca să se vadă — din însăşi manifestările majoritarilor, ale primului-ministru şi ale oficiosului guvernamental — legea votată s'a născut moartă.

Înainte de-a descrie cele petrecute în Cameră, trebuie să arătăm că faţă de atitudinea dărză, hotărâtă, a opoziţiei, în special faţă de aceea a Partidului naţional român şi a partidului ţărănesc, guvern şi Cameră s'au intimidat. A trebuit să se prezinte până şi d-l Ion Brătianu la Cameră, ca majoritatea să se refacă puţin din deprimarea în care căzuse.

D-l Brătianu a încercat să întrebunţeze o armă cu două tăişuri — aceea a disconsiderării adversarului — dar a reuşit să-şi rănească propria-i situaţie, căci a apărut sub un as-

pect de bravadă falsă, vădit impresionat de condiţiunile în cari s'a trecut legea şi de consecinţele cari decurg din declaraţiile categorice ale Partidului naţional român şi ale celui ţărănesc.

Având în vedere, mentalitatea primului ministru, care n'a coborât din locul său în Cameră de cât pentru a ceta decrete de prelungire a sesiunii — dispreţuind un Parlament care trebuie să-i fie la dispoziţie, fiind-că majoritatea lui este numită nu aleasă — apariţia d-lui Brătianu, Duminică d. a., trebuia să însemne tot atât de puţin: cetirea unui decret de vacanţă. Atmosfera creiată de atitudinea opoziţiei reale era, însă, ast-fel, încât d-l Brătianu şi-a uitat rolul nepăsării şi a vorbit, încercând a părea pe deasupra ori-cărei temeri, dar abia putându-şi menţine calmul. Paliditatea sa, ca şi a autorilor legii (d-nii V. Brătianu şi Tancred Constantinescu) arăta cât se resimţiau pe urma nefericitei situaţii în care se găsesc.

Intr'adevăr, cu tot zgomotul şi aplauzele liberale, în atmosferă rămăsese figura de *samsar* (cum i-a zis d-l dr. Lupu) sau de om de afaceri, cari îşi construieşte azi două palate în parcul Filipescu din Bucureşti — unul pentru o *intrefinută* (destăinuire constantă făcută de fruntaşul ţărănist — figura compromisă de veci a d-lui Tancred Constantinescu).

D-l Ion Brătianu a fost silit să vorbească în acest cadru. Şi a vorbit lamentabil, desvăluindu-şi reacţio-

rismul şi grija de-a găsi succesorul, acel urmaş care să nu-i anihileze opera de acaparare a bogăţiilor ţării şi să-i continue acţiunea de violentare a voinţei maseilor.

Cuvintele primului ministru, în ultima şedinţă a Camerei, apăreau ca un cântec de lebedă, care vrea să însemne o îmbărbătare la luptă.

Pe d-l Brătianu îl preocupă şi în acel moment *succesiunea*, de-aceea a vorbit ca la un sfârşit de sesiune.

Am făcut aceste câteva consideraţiuni, ca un prolog al descrierii acelor petrecute în Cameră, pentru ca să fie mai bine prinse acestea de către cititorii noştri.

Vom rezuma faptele, aşa cum le-am văzut petrecându-se, dându-le părţile caracteristice.

În dezbaterea legii comercializării, şedinţele culminante au fost Vineri, Sâmbătă şi Duminică. În şedinţa de Vineri, au vorbit d-nii N. Iorga şi Mihai Popovici.

D-l Iorga a combătut ideea că statul este un rău gospodar, principiul dela care pleacă ideea comercializării bunurilor lui, spunând că astfel se dă blamul înşiş acelor cari îl conduc azi. Şi a adăugat că opera de corupţiune prin societăţi colterestate, va distruge partidul liberal.

D-l Mihai Popovici a făcut o critică documentată a principiilor pe cari se bazează legea liberală ce se discută — enunţând că numai aceste principii se discută, deoarece legea în sine va fi abrogată de Partidul naţional român atunci când va fi la guvern.

Principiile pe cari se bazează legea acaparării bunurilor statului sunt retrograde, împotriva mersului vr-meii, neurmăind comercializarea întreprinderilor statului pentru desvoltarea surselor de venit ale acestuia (cum este admirabila organizare a căilor ferate germane) ci pauperizarea statului. De unde va lua statul veniturile sale cu acest sistem? Partidul liberal arată cum înţelege să administreze statul, prin sistemul fiscalităţii pârţinitor pentru unii, distrugător pentru

alții — și prin răpirea bunurilor producătoare de venituri.

Critica serioasă și documentată pe care a făcut-o d-l M. Popovici în Camera a impresionat însăși majoritatea care a ascultat cuvântarea sa, cu toate întreruperile d-lui ministru de finanțe care își vedea descoperită cu totul situația reală a întregii sale politici economice-financiare.

Ședințele de Sâmbătă și Duminecă au produs ceace ilustrează cu adevărat conflictul real între țară și guvernul de azi. De o parte reprezentanții țării — de altă, mamelucii unui guvern care, prin violență și rapt, vrea să asigure preponderanța politică a partidului liberal.

D-l dr. Lupu, în ședința de Sâmbătă, a făcut portretul autorilor legii, în special al d-lui Tancred Constantinescu, care a apărut ca tput omul de a face și al îmbogățitului de războiu. Partiditatea d-lor V. Brătianu și Tancred Constantinescu în fața acuzatorului lor, arată situația detestabilă morală în care se aflau: D-l V. Brătianu cenzorul, lângă cel mai îndrăgănit îmbogățit de războiu. D-l dr. Lupu a arătat că inginerul Tancred Constantinescu are o activitate de pricopsală personală și de pagube enorme pentru stat. Unde a lucrat, s'a îmbogățit pe sine și a sărăcit statul. Așa la lucrările celebre în dezastre ale conduitei de apă lași (liberalii au dus campanie pe această temă, cândva), așa la conducta de petrol, și contractul falimos cu colonelul Boyle, care a înregistrat pagube de milioane pentru stat, așa la Creditul extern, la minele Petroșani, la căile ferate, la toate instituțiile unde a lucrat omul acesta pe care d-l Em. Antonescu, profesor universitar, i-a prezintat și d-za, în ședința de Joi a Camerei, cu păreri detestabile pe cari le avusese d-l V. Brătianu despre actualul tovarăș al său.

D-l dr. Lupu, ca încheiere, spune că are convingerea că în cele din urmă legea aceasta va cădea. Dacă credeți că opinia publică n'are să și spună cuvântul, vă înșelați — a zis d sa. Nu ne-am mișcat în vederea plecării Suveranilor în streinătate.

Ședința de Sâmbătă seara, a fost tumultuoasă, viu agitată. Raportul legii abia și-a putut spune apărarea ei, constatând că lupta opoziției a slăbit valoarea morală a acestei legi.

O constatare adevărată, care arată că între aceia cari își mai pot da seama de situație, se vede imposibilitatea aplicării unei asemenea legi de acaparare.

Guvernul însă se grăbea să și treacă proiectul, împotriva regulamentului, încercând să ocolească continuarea discuției și ministrul-autor vrea să vorbească.

D-l Tancred Constantinescu este împedical a vorbi, cerându-i-se să lămurească situația sa creată pe urma comunicării d-lui Victor Moldovan (part. național) care l'a acuzat, cu acte oficiale, că a cumpărat pe nimic un mare lot de pământ la Sinaia, pe când Eforia Spitalelor n'are cu ce întreține spitalele.

D-l dr. Lupu a cerut ancheta pentru stabilirea aerei d-lui Tancred Constantinescu și a sa. Tăcere și la ministru și pe băncile majorității.

Opoziția cere acum ca ministrul de industrie să se desvînzăască dacă poate. Astfel în vacarmul general, d-l Tancred Constantinescu se agită în fața stenografilor și a majoritarilor, cari l'au înconjurat la tribună, cetind discursul său. Nu se aude nimic, de cât protestele opoziției și aplauzele majoritarilor.

În atmosfera aceasta se ia legea în considerare și se vo-

lează, fără discuție, câteva articole. Însăși aceste împrejurări erată anormalitatea legii și pregăteau lovitura decisivă de a doua zi.

Ședințele de Duminecă au pus guvernul într'o nefericită postură.

Majoritatea trece la vot și votează articol după articol. „Nu vrem discuții, ci să votăm, ca să plecăm acasă!” — ită cerace declarau și strigau deputații liberali.

După ultimul articol, Partidul național român prin d-l Gr. Filipescu a cerut următoarea declarație:

„Partidul național român profită de discuția acestui articol pentru a reînvi declarația făcută că nu va consfinți această lege. În consecință el va da acestei declarații cea mai largă publicitate, atât în țară cât și în streinătate, pentru ca nici un subscriitor român sau strein să nu poată fi indus în eroare revendicând ulterior drepturi câștigate.”

(Aplauze puternice pe băncile opoziției naționale și țărăniște).

D. Ed. Mirto, în numele partidului țărănesc citește următoarea declarație ascultată în cea mai mare tăcere de întreaga Cameră:

„Partidul țărănesc reînnoiește declarația făcută că nu va tolera realizarea acestei legi.

„Are încă speranța că factorii răspunzători nu vor da viață acestui proiect de lege de spoliatarea aerei statului în profitul unui partid, care în contra voinței țării se găsește la conducere.

„Dacă totuși speranțele noastre nu se vor realiza, partidul țărănesc socotește de dator să de a da acestei declarații o publicitate cât mai intensă, atât în țară cât și în streinătate, pentru ca subscriitorii să nu poată invoca drepturi câștigate în momentul în care, prin înlăturarea actualului guvern și prin abrogarea acestei legi, statul va fi repus în drepturile sale.” (Aplauze puternice pe băncile opoziției naționale și țărăniște).

La începutul ședinței de după amiază, din partea Partidului național român s'a repetat cererea, înlesnită de o declarație a președintelui Consiliului de ministri, să se facă ancheta asupra aerei oamenilor politici și a funcționarilor publici dela 1916 încosce.

Tăcere mormântală pe banca ministerială.

D-l Gr. Filipescu citește două comunicări, arătând că guvernul n'are demnitate, lăsându-se supus injonțiilor din afară cari cer deschiderea cazinoului de joc la noroc din Sinaia și cere lămuriri asupra anunțării că leul nu va mai fi cotat la Londra.

Tăcere pe banca ministerială.

Ca să se răzbune și să se arate solidară cu ministrul de industrie, majoritatea exclude dela 20 ședințe pe deputații din Partidul național, Victor Moldovan și părintele Manu. D-l dr. Sever face declarația că Partidul național se solidarizează cu declarațiile celor doi deputați cari au cerut d-lui Tancred Constantinescu să-și lămurească situația, și repetă că acesta n'a simțit îndatorirea morală ce avea, întărind „ast-fel acuzățiile ce i s'au adus.

Sosește și primul ministru. Fusese pus în curent cu zdrobitoarele declarații ale celor două partide de opoziție.

D-sa spune că vacanța de

Pastă va fi mai lungă, impusă de îndatoririle de amiciție internațională.”

Ca să îmbărbăteze majoritatea, ține să-i mulțumească pentru legiferarea de până acum. Trece apoi la declarațiile cari s'au făcut că legea nu se va aplica de către urmașii guvernului actual, de partidele reale ale opoziției.

D-l Brătianu spune textual: „Acel cari nu au voit să ajute la această operă, — acei cari s'au încercat chiar, din feleie fără să reușească, ica s'o împiedice, au făcut azi declarațiuni că vor împiedica aplicarea ei.

„Domnilor, am obiceiul să nu disprețuiesc niciodată pe adversar. Consider că e înțelept să nu-l disprețuiesc niciodată.

„Dar ori cât aș împinge de departe această convingere nu pot lua în serios declarațiuni pe cari experiența, cunoașterea situațiilor și a nevoilor statului nu permite să le dai un caracter serios, precum nu ne-a fost permis să luăm în serios nici declarațiunile de același soi pe cari le-au făcut aceiași că nu vor respecta Constituțiunea.”

„N'avem nici o grijă; opera d-voastră va rămâne temelnică. Aplicarea ei o vom face spre folosul țării și vom găsi elementele necesare (sic!) cari, cu încredere în stat și în forțele țării noastre, ne vor da posibilitatea ca să facem să rodească opera legislativă.”

Am reproduș mai sus declarațiile primului ministru, ca să arătăm falsitatea situației în care pune însăși guvernul său, care patronând violențele împotriva poporului, cu ajutorul unei majorități parlamentare supuse, răpește bogățiile țării, dându-le spre creșterea suverană a unei comisiuni compusă în majoritate din liberali — și îndrăznește totuși a vorbi de forțele naționale când apelează, prin bancheri rău reușiți la capitaluri streine, gata a face tovarășie — ori-care ar fi ei — cu băncile liberale.

A vorbit d-l ministru-președinte ca și cum nu ar fi fost vorba de cel mai odios rapt — dar a vorbit, numai la umbra atitudinilor de altă dată, fiindcă nici tonul, nici figura care o făcea nu răspundeau bravadei disprețuiri adversarului, de care se teme.

D-l Brătianu avea conștiința că legea de azi este moartă și se gândea la succesiunea guvernului, accentuând că va găsi elementele necesare să-i cruze opera nefastă.

Ca să răspundă sentimentului că s'a creiat o prăpastie adâncă între Țară și guvern, care poate fi umplută de elementele necesare, d-l N. Iorga a luat cuvântul și a spus următoarele („Viitorul” le publică cu litere grase):

„La cuvintele d-lui președinte al consiliului, am de spus din partea mea atât, că fie-care guvern îndeplinește opera sa, cum crede și guvernele viitoare au toată libertatea de a proceda față de această operă, așa cum cred ele.

„Dar în același timp în să spun, că țara aceasta ar fi cea mai nenorocită din toate țările, dacă transmisiunea puterii dela un guvern la altul s'ar face prin zguduirea liniștii și buneii orânduiri din această țară.

Suntem pentru a ne succeda. Suntem pentru a ne îndrepta.

„Acum pentru a isprăvi cu o idee care ne poate reuni pe toți: vacanța cea lungă, despre care a vorbit președintele consiliului, va fi provocată de călătoria Regelui în apus, la prietenii noștri cei buni și siguri. (Aplauze furtunoase).

Și este bine ca Regele să ducă sentimentul că o țară întregă este în jurul lui. (Aplauze prelungite. Adunarea aplaudă în picioare), în afirmarea și apărarea drepturilor noastre. (A-

plauze prelungite și îndelung repetate).

Deci, dela bravada disprețului, încercată de primul ministru, s'a trecut la seriozitatea gravă a situației. Și nu se poate spune că d-l N. Iorga este un opozant neplăcut guvernului de azi.

După asigurările d-lui Ion Brătianu date majorității și după disconsiderarea pe care o afectase, cuvintele d-lui N. Iorga — aplaudate furtunos de majoritate — arătau și că transmisiunea puterii dela un guvern la altul s'ar putea face

prin zguduirea liniștii și buneii orânduiri, — de ce?

Adevărul chiar și în gura adversarului prețuiește. Oare, după d-l Iorga, vina este a opoziției? De dragul unei politici de temeri față de mișcările vii ale maselor, să lași să se fure averile țării?

Nu, de sigur. D-l Brătianu a semănat și seamănă vânt și culego furtuna!..

În această atmosferă s'a luat lunga vacanță parlamentară, în vreme ce se vor încesa diurne grase!..

O scrisoare a d-lui I. Maniu

Rezultatul tratativilor, cari au avut loc între partidul național român și partidul d-lui N. Iorga a fost negativ. În cursul acestor tratative a urmat un schimb de scrisori între d-lui I. Maniu și N. Iorga, în care se precizează punctele de vedere ale celor două partide.

Lăsăm aici să urmeze scrisoarea d-lui I. Maniu, adresată d-lui N. Iorga:

Mult stimat domnule profesor!

Partidul Național Român este viu mișcat de propunerea Partidului naționalist democrat, ca printr'o fuziune a celor două partide să se creze o forță politică comună pentru întronarea democrației naționale și radicale.

Munca săvârșită de dv. Domnule Profesor, pentru deșteptarea și întărirea sentimentului național, concepțiunea națională lăunsoasă și profundă pe care și răspândit-o o viață întreagă apropie Partidul național român fatal de partidul pe care dv. îl prezidați.

Cu toate acestea fimem să precizăm dela început că astfel cum s'a formulat propunerea de a se crea un partid nou național de stânga, partidul nostru nu o poate accepta de oarece noi nu putem nici măcar în formă indirectă să desfilăm partidul creat de națiunea românească, din abucumai și lupta ei nesfârșită pentru libertate și pentru menținerea neştirbită a ideei naționale. D-voastră ca istoric, Domnule Profesor, veți simți mai bine că nu vrem și nu putem să răsturnăm valorile morale create de el în desășurarea istorică a neamului nostru.

Afară de aceasta, creșterea unui nou partid de stânga ni se pare inutilă pentru că partidul național român, răzimat pe masa cea mare a țărănilor, a orășenilor, a intelectualilor, cu un cuvânt a tuturor claselor muncitoare și producătoare din această țară, adversar al tuturor privilegiilor opuse muncii și meritelor adevărate, are în programul său toate postulatele partidelor celor mai radicale din stânga cari acceptă ideea solidarismului social și național. Întregirea programului de acțiune cu postulate impuse de nevoile zilei, firește nu pot întâmpina nici o greutate.

Afară de aceasta socotim că ceace a făcut forța din trecut a partidului național român a fost statornicia desăvârșită pe terenul unor principii politice fundamentale și bine precizate. În consecință nu putem face tranșanți pe terenul principiilor mărturisite de noi, în nenumărate hotărâri și declarații în materie constituțională nici în

chestiunile de drept în ce privește legalitatea actualelor așa numite Corpuri Legiuitoare.

Ori-ce înțelegere însă nu ar putea exclude alte partide democratice de la o colaborare sau chiar dela o eventuală fuziune cu partidele noastre.

Vă rog, multstimat Domnule Profesor, să primiți asigurarea din partea mea și înaltei considerațiuni ce vă păstrez.

Al D-voastră devotat,
Iuliu Maniu.
București, 3 Aprilie 1924.

Poezii Brașovului

S'au luat măsuri ca Brașovul să aibă, în curând, un bust al poetului St. O. Iosif. Ministerul artelor se ocupă cu realizarea lui; și-l va așeza în fața Liceului, în „groavert”. Liceștii vor merge pe lângă poetul al cărui suflet li-l doresc — moștenire ferocitoare.

Pentruca serbarea să aibă o largime ideală mai masivă, o broșură bine scrisă, caldă, ar trebui să studieze, scurt și impresionant, pe toți poeții cari au trăit în Brașov și scriind au susținut acolo cultul presel românești, cultul artei.

Sunt destui!
Și sunt de 200 de ani încoace! Dela Teodor Corbea (1720) până la St. O. Iosif, s'ar vorbi de Barac, de A. Mureșanu, de Aron Densusianu și I. Al. Lăpădat, de A. Bărsescu și de alții.

Scrierea ar servi la demonstrarea tradiției poetice a Brașovului, care în Iosif ajunsese la culme, și ar întări local încrederea în isvorul de tărie națională, care odată curgia în umbra și care acum — i-am văzut de curând! — se revarsă bogat și sprinten în vechiul oraș de graniță.

Serbările comemorative scapără căldură. Să se profite de căldura sufletelor, pentru a arunca în ele încă o mândrie locală, roditoare pentru nașa întreagă.

G Bogdan-Dulea,
membru al Academiei Române și prof. la Univ. din Cluj.

Din numărul jubilar al *Culturei Poporului* (Cluj).

Curs de desemn a meseriașilor pantofari din Brașov

Un curs de desemn a meseriașilor pantofari care aduce mari succese, se va începe în zilele prime ale lunii Aprilie.

Conducerea cursului e încredințată unui profesor cunoscut în Europa Kiss Mihail a cărui lucrări sunt de mare valoare. Inscriverile se fac: La d-nul Roth Iosief, Str. Mihail Weiss No. 22 până în ziua de 10 Aprilie, 345 1—3

Minoritățile confesionale

Conferența dlui Dr. Ion Lupăș.

Într-o limbă frumoasă, remarcată de întreg auditorul, cu o bogăție de date și detalii, cari arătau o temelnică pregătire în materie, distinsul conferențiar a făcut istoricul confesiunilor minoritare din Ardeal, reușind să lămurească încă o latură a celei mai importante probleme a statului român.

Cea mai veche confesiune minoritară și cea mai bine organizată până astăzi — eprijinită de formidabila forță a papismului — este catolicismul. Ungaria milenară, care căpătase numirea de *Regnum Marianum*, avea misiunea să răspândească, prin regii ei apostolici, catolicismul în Orientul Europei. Toți domitorii Ungariei au căutat să îndeplinească acest rol, văzând în puterea bisericii catolice înas, garanția propriei lor stăpâniri. Catolicismul se și arată recunoșcător astăzi pentru serviciile aduse în trecut, identificându-și interesele cu cele ale Ungariei naționaliste. Conferențiarul citează cuvintele pline de înflăcărare patriotică ale unui episcop catolic, rostite cu ocazia desvelirii la Budapesta a unei statui iredentiste.

Episcopia catolică dela Alba-Iulia, deși avea întreg sprijinul puterii politice, acordat de regele Ungariei, n'a putut face cuceriri printre populația românească autohtonă. Dimpotrivă există un document prețios, care ar dovedi tocmai contrarul, că adică biserica ortodoxă a exercitat o puternică influență asupra vieții sufletești a Sașilor și Săcailor. Într-adevăr, la anul 1234, Papa Grigore IX scrie regelui Ungariei, plângându-se că Sașii și Secuții nu dau ascultare episcopului trimis de el și că adoptă forme rituale de-ale schismaticilor valachi. (Documentul, de altfel, arată că în veacul XIII Românii se găseau în număr așa de mare, încât creșteră o anumită atmosferă sufletească, iar teoria cu venirea noastră de peste Dunăre tocmai în acest veac, se spulberă ca lipsită de orice temelie).

Secuții n'au putut scăpa nici mai târziu de puternica influență a elementului românesc, nu numai în ce privește viața economică și obiceiurile, dar nici în ce privește religia. Până pe timpul reformăției, preoții lor se căsătoreau, întocmai ca cei ortodocși, iar poporul ține posturile și învață colindele românești.

Cât privește pe Sași, ei niciodată n'au fost în relațiuni bune cu episcopatul dela Alba-Iulia, a cărui lăcomie după bani și avere n'o puteau sătura. În mai multe rânduri ei i-au refuzat dijma.

Aceasta e situația în veacul al XVI-lea, când apare reformăția. Neputința catolicismului de-a face cuceriri în Ardeal, o recunoșcă astăzi mulți istorici unguri, găsindu-i explicația în diferite împrejurări. Astfel, după acești istorici, între domnitorii Ungariei n'ar fi avut nici unul destoinicia de a unifica și a crea un regat centralizat; pe de altă parte Ardealul, care în urma situației sale geografice se orientă spre răsărit, n'a fost o țară de latifundii ca Ungaria, ci un stat de mici proprietari.

Mișcările reformatorice găsesc în răsărit o puternică armă împotriva Habsburgilor catolici. După 1525, Ardealul devine forță naționalismului reformator, încurajat și sprijinit de înșiși Domnii Principatului. Sașii se organizează, conduși de Honterus, în cadrele unei biserici naționale; Ungurii se bucură când li-se oferă prilejul să se despartă de Sași, întemeindu-și biserica lor calvină, iar mai târziu pe cea unitară; catolicismul primește o lovitură aproape mortală și abia prin veacul al XVIII-lea pe timpul stăpânirii austriece, reușește să recâștige o parte din terenul pierdut.

Românii, toată vremea cât durează luptele religioase, rămân credincioși tradiției. „Deși — spune conferențiarul — în interesul nostru, de-aci înainte, evanghelia trebuie să fie mai tare decât tradiția”. Nici propaganda lutherană a Sașilor, nici cea calvină a Ungurilor, nu ne-au putut abate dela ortodoxie. După această expunere istorică, oratorul trece la examinarea problemei așa cum se înfățișează ea astăzi.

Diversitatea confesiunilor este o notă caracteristică a vieții ardelenese, iar respectul pentru libertatea de conștiință a intrat adânc în spiritul tuturor locuitorilor. Statul român, având în vedere propriile sale interese, nu va stănjeni libertatea nici unei confesiuni. Mai mult, conferențiarul crede că după urma unei autonomii ar profita în primul rând ortodoxia, robită astăzi politicianismului și numită în derizivă biserică dominantă. Ea, care a ieșit victorioasă din atâtea persecuțiuni, nu se teme de egalitate. Diversele confesiuni, libere și autonome, s'ar preocupa numai de chestiuni de credință, iar emulație nobilă dintre ele ar fi în folosul statului.

Culturale.

Cu ocazia sosirii în localitate a A. S. R. Principele Moștenitor în vederea solemnității depunerii jurământului ostașilor din garnizoană se proiectează pentru Joi 10 Aprilie, orele 3 p. m. un Mare Festival care va avea loc la Teatrul Național.

Din program menționăm, deocamdată, corurile ofițerilor din garnizoană și actul lău din revista „Un licen model” care s'a jucat cu un deosebit succes, alături de către elevii Liceului Real Dr. I. Meșotă din localitate.

Serbarea va fi onorată prin prezența A. S. R. Principele Moștenitor și se dă în folosul Orfanilor de Războiu.

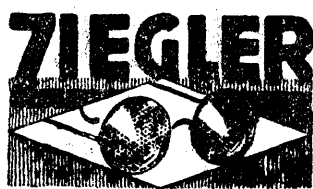
Persoanele care doresc a lua parte sunt rugate a se interesa din vreme de bilete la Librăria Cooperativă și la Cassa Teatrului Național. Orice schimbare de dată sau ora tot acolo se va anunța. E.

Tocuri și tălpi de cauciuc PALMA

poartă copii și adulți, deoarece ele sunt durabile, ofine și purtarea lor e plăcută. Lloyd 2583.

Saxonia No. 2837.

ATELIER OPTIC

Str. Porții No. 10.

Ochelari după prescripții medicale. Atelier propriu pentru poleit și șlefuit sticlă. Fabricate Zeiss N. G. Busch și Rodenstock. Ceasuri și aurării.

858 1-3

No. 5260—1924.
cons. oraș.

Publicațiune.

La 17 Aprilie 1924 ora 10 a. m. va avea loc la secția economică a orasului (Str. Argintarilor 5 II. etaj, ușa 3) o desbateră de oferte mai întâi orală și apoi în scris, pentru arendarea pe 4 ani a cărciumei dela Stejeriș.

Oferte prevăzute cu o garanție de 10% din suma oferită, legel timbrată se va înainta la începerea desbaterii președintelui comisiunii. Condițiunile arendării se pot privi la susnumita secție.

Oferta va trebui să cuprindă că ofertantul cunoaște precis condițiunile de arendare și apoi va cuprinde adresa exactă a ofertantului și suma oferită în cifră și litere.

Brașov, în 26 Martie 1924.

Consiliul ordșenesc.

373 2-2

ȚIGLE CU FALT ȘI BIBERȘVANT DE VANZARE

Strada Morii 53

8-8 (BRAȘOVECHIU).

Villa Pohl,

Brașov, Șirul Cetățuiei 7/a la poziție frumoasă este de vânzare. Mijlocitor exclusiv.

364

8-8

Imediat de vânzare, cu un preț convenabil, un automobil de 6 h. p. o garnitură de mașină de imblătit, în bună stare de funcțiune — Bacifalu 425.

872 8-3

Se aduce la cunoștința publică, că Divizionul I. Artilerie de Munte, la 10 Aprilie 1924, la ora 10 dimineața vinde în oborul de vite 9 cai și cățări la licitație publică. Cei interesați pot licita.

Divizionul I. Artilerie de Munte. 354 1-1

Adânc întristați aducem la cunoștința tuturor, că membrul direcțiunii noastre

ALEXI GENOVITZ

pres. b sericei greco-naționale

a decedat subit Sâmbătă în 5 Aprilie a. c.

Prin decedatul perdem un fondator și sfetnic al Societății noastre, căruia vom păstra mereu o amintire onorabilă.

Direcțiunea

Băncii ptru. Circulația Mărfurilor S. A.

347 1-1

NOUȚĂȚI DE PRIMĂVARĂ!

CEL MAI BOGAT ASORTIMENT ÎN:

Stofe streine pentru Costume bărbătești.

Stofe pentru Tailleur și Rochii.

Stofe pentru Pardisiuri.

Zefiruri și Oxforduri fine.

Pânzării de Schroll.

Căptușeli și diferite furnituri.

Prețuri convenabile! Serviciu conștiincios!

EN GROS.

EN DETAIL.

Import de Postovărie și manufactură.

Székely Laszlo

375 2-6

Strada Principele Carol 12.

? Voiți un ceas, care să umble bine?

Cumpărați-vă un ceas de precizie :: veritabil de Elveția cu marca ::

firmel „H. OSTERSETZER, BRAȘOV”.

Am onoarea a aduce la cunoștința onoratului Public, că începând de azi primesc spre reparare și ceasuri, garantând esecutarea solidă a reparației.

Cu deosebită stîmă
H. OSTERSETZER
BRAȘOV, Șirul Grăului 9.

368 3-5

Local de prăvălie imediat de închiriat. Amănunte în Strada Mihail Weiss No. 24 etaj.

350 1-2

De vânzare un dormitor, un pian și diferite alte mobile, cu preț redus, la H. Mühlbacher, Str. Lungă 27. (In curte înapoi).

352 1-1

Saxonia No. 2320.

Delicioasele Cornuri cu unt și Pâine escelentă

„BRAȘOVIA”

gustoase și nutritoare

876 2-3

Proaspete zilnic ca și Duminică.

Telefon 142.

ULTIMA ORA

INFORMAȚIUNI Tanase

Suveranii noștri au părăsit Duminecă țara plecând în streinătate. În tot timpul șederii lor în streinătate, prerogativele Camerei vor fi exercitate de Consiliul de miniștri.

Serbărea Untrei Basarabiei. Azi la ora 10^{1/2}, a avut loc în biserică Sf. Adormiri din Cetate un Te-Deum solemn din prilejul aniversării Untrei Basarabiei, la care au luat parte școlile și armata în frunte cu autoritățile civile și militare. Orașul este frumos pavozat cu drapele.

In numărul viitor vom publica o poezie admirabilă de Aron Cotruș.

Poetul se oțlește de câteva zile la Brașov, în vederea concertului soției sale, distinsa pianistă Elisabeta Cotruș-Santo.

După concertul din Brașov, dna Cotruș va concerta în cursul lunii Mai, la București, cu orchestra „Filarmonica” de sub conducerea celebrului maestru Georgescu.

Celebrul egiptolog Roeder a ținut aseară o conferință despre descoperirile făcute la Luxor în Egipt, în mormântul faraonului Tut-anch-Amun.

Aula liceului Honterus era neînăpătoare pentru publicul venit să asculte conferința.

Prelegerea a însoțit-o cu proiecțiuni luminoase, cari arătau descoperirile făcute de către sir Carnavon și Cartes.

Egiptologul Roeder spune, că descoperiri de felul acesta s'au mai făcut însă nu cu norocul acestora, în stil mare. Proiecțiunile au arătat descoperirile în cele 3 camere cercetate de englezi. În a patra cameră, guvernul egiptean a interzis intrarea. Aci este mormântul propriu zis.

La cauza portretelor A. Șaguna. În vara trecută am fost distribuit spre vânzare, între librării noștri și alte câteva 5, 10 resp. 20, 25 sau 50 portrete, artistic confecționate în color, reprezentând, în splendid ornat arhitectural, pe nemuritorul A. Șaguna. Cu regret constat, că cel mai mulți continuă a nu răspunde. Este dar o oțleată rugămintea ce le adresez să binevoască a trimite de urgență, la adresa subsemnatului, sumele încasate, abstracte rabatul, spre a putea astfel acoperi măcar jumătate din 21000 lei cheltuiți în scopul confecționării a 1000 exemplare. Prof. D. Comșa, în Sibiu.

Regele George al Greciei a vizitat Brașovul, incognito, luni și marți.

Luni seara a descins la hotelul Coroana, însoțit de secretarul său.

Dr. Salomon Schlesinger, fost asistent în spitalul „Wiener Alg. Krankenhaus” din Viena și în clinica Chanté din Berlin a început să dea consultări pentru boli interne și de copii, zilnic dela orele 11—1 și 3—5 d. a. în Strada Spitalului 36.

Giorapi de dame cu prețul cel mai puțin la **Franco Gross.**

334 2-0 Sax. No. 2278

Atelierul dentistic I. Sole, care există din anul 1908, se găsește în funcțiune neîntreruptă în Strada Principele Carol (fosta Strada Vămii) No. 19.

351 1-6

Deces. Președintele comunității grecești din Brașov, Alexi Ghenovici, a încetat subit din viață în gara Brașov, Sâmbătă la ora 7 seara. Inmormântarea a avut loc Marți.

Festivalul liceului real „Ioan Meșotă” a avut un strălucit succes, Luni (Bunavestire). E vorba să se repete Joi.

Moarte subită. Proprietarul din Scheiu, Ioan Ioga, ducându-se Duminecă cu căruța spre Polană cu cumnatul său, în dreptul Biseriței s'a făcut rău, încetând imediat din viață.

Medicul a constatat moartea subită.

Exhumare. În urma unui denunț a fost exhumat corpul Ecaterinei Enea, decedată săpăunăna trecută. Exhumarea s'a făcut de medici legiști cu asistența judiciară.

Otrăvire. Gabriel Perz, locuitor în str. Castelului, a fost găsit în năsimțire Luni dimineața. Dus la spital a încetat din viață. S'a constatat că s'a otrăvit.

Celebra campanie de reviste a neîntrecutului artist bucureștian va da la Brașov, trei reprezentații:

Vineri; *Pă ce?* — revizită de Durstoy.

Sâmbătă; *Subțire dulce*, de A. Herz și

Duminecă; *Cine dă mai mult.*

Biletele sânt aproape epurizate. Ciue vrea să asiste la hazliile reprezentații să se grăbească a reține bilete la Casa Teatrului Apollo.

Batalionul 1 Pioneri din Brașov anunță pe d-nii proprietari de moșii, că este dispus a coci fănețuri cu d-îmă în schimbul r-ănei de lucru. 38 1-1

Ai dureri de gât, tuse, răgușeală. Făci o gargară cu **Kaiser-Borax** și ai și scăpat de toate astea. 4-0

„MUSCELUL”

BANCA POPORALA CA ÎNSOȚIRE, TOHANUL-VECHIU.

CONVOGARE

la adunarea generală ordinară care se va ținea în 13 Aprilie 1924 la 11 h. înainte de amiază în sala caselor comunale din loc.

Obiecte de pertractat:

1. Examinarea și aprobarea încheierilor dela finea anului 1923 și distribuția profitului curat.
2. Darea absolutului pentru Consiliul de administrație și Comitetul de supraveghere.
3. Urcarea capitalului social, modificarea § 28 și 29 din statutele băncii.
4. Alegerea membrilor eșii din Consiliul de administrație și Comitetul de supraveghere în sensul § 10 și § 14 din statute.
5. Alte obiecte statutare, ce cad în competența adunării generale.

Tohanul-vechiu, la 4 Aprilie 1924.

Consiliul de administrație.
Comitetul de supraveghere.

Activa. Bilanț la 31 Decembrie 1923. Pasiva.

	Leib.		Leib.
Cassa în numerar	3758 29	Capital social	1305 —
Imprumuturi cambiale	104314 —	Depuneri spre fructificare	131157 —
Depuneri proprii	29352 77	Fond de rezervă	327 53
Efecte	1700 —	Dividendă neridicată	58 —
Mobilier	200 —	Dare nesolvită	835 —
Debitori	8056 —	Creditori	6000 —
Interese tranz. rest.	2105 50	Interese tranz. anticipate	4906 —
		Profit curat	4898 03
	149486 51		149486 56

Debit. Contul Pierdere și Profit. Credit.

	Leib.		Leib.
Interese după depuneri spre fructificare	4384 93	Interese dela împrumuturi	8600 69
Spese generale	6793 05	Interese dela depuneri proprii și debitori	7263 77
Dare	1020 —	Diverse	1231 55
Profit curat	4898 03		
	17096 01		17096 01

Tohanul-vechiu, la 31 Decembrie 1923.

Consiliul de administrație:

- Ilisă Mărușiu**, mar. **Aron Scurtu**, m. p., **Const. Nemeș**, m. p., președinte. **Nicolae Mohan**, m. p., **Spiridon Târnoavean**, m. p., **George Grozea**, m. p.
- Subsemnatul **Comitet de supraveghere** am examinat încheierile prezente și le-am aprobat.
- Ioan S. Cabașiu**, m. p., pres. ad. hoc, **Spiridon Monea**, m. p., **Nicolae Bălășcău**, m. p.

Concertul pianistei Elisabeta Cotruș-Santo — așteptat cu cel mai viu interes de către publicul brașovean iubitor de muzică — va avea loc **Duminecă, 13 Aprilie, ora 8^{1/2} seara**, în aula liceului șasec.

Bogatul și extrem de interesantul program e alcătuit din bucăți de: *Schumann, Chopin, Bach-D'Albert, Liszt, Sauer și Sibianu*, bucăți în care calitățile excepționale ale acestei tinere pianiste se arată în toată strălucirea lor.

Bilete se pot cumpăra la Agenția KLINGSOR (lângă Cafeneaua Elite).

Politică vinovată

Ziarul local „Brasov Lapok” își dă cu părerea despre Basarabia. Sfătuește să facem plebiscitul cerut de sovietele ruse.

„Dacă România este atât de sigură de credința și voința de așpire a Basarabiei, atunci să se învoiască la plebiscitul dorit ca să se evite astfel ca prin complicații diplomatice situația să ajungă la catastrofa finală.”

Deci e vorba de plebiscit și de posibilitatea unor complicații cari ar duce la catastrofa finală.

Nu ni plac polemicele cu ziarele minoritare; să nu se spună că le căutăm cu orice preț. Condamnăm, însă, atitudinea vinovată a acestora și, prietenește cât am putut, le-am dat totdeauna sfatul să caute să părăsească o cale rea pentru a judeca lucrurile în stadiul statului național român, pe veci încheiat, și nici de cum să se piardă în chimere cari azi rătăcesc mințile prea aprinse ale irendentiștilor maghiari.

Intervenția ziarului ung resc local în chestiunea Basarabiei este o provocare prin felul cum pune chestiunea. Merită, deci, răspunsul cel mai potrivit: nu te amesteca, unde nu-ți fierbe oala l..

Vrea să vadă cu orice preț dezastre ca să adauge la urmă că ar fi vorba de tratative ruso-maghiare?

Este aceasta atitudine un act politic vinovat din partea ziarului sus numit și ne dispensează de alt comentariu.

Cine are răspunderile, să știe a pune capăt acestei stări bolnăvicioase manifestată public cu prea mare îndrăzneală, mai ales de când dl Oct. Goga a pactat cu partidul maghiar.

Doi mari întruniri în Teleorman

Duminecă, d-l Iuliu Maniu însoțit de fruntași ai Partidului național au vizitat T. Măgurele și Alexandria. Organizația județeană, de sub președinția d-lui avocat Take Slăvescu, a făcut o importanță primire fruntașilor noștri.

Cu acest prilej s'au ținut două mari întruniri publice, cum nu s'au mai văzut în județul Teleorman. Zeci de mii de oameni au sălutat în gări și în cele două întruniri de d-nii Iuliu Maniu, Alex. Vaida și ceilalți fruntași.

La T. Măgurele au vorbit Iuliu Maniu, d-l dr. I. Lupaș, Păr. Manu, Take Slăvescu, col. Rădulescu (Olt).

Un banchet de 100 tacâmuri a avut loc după întrunire.

La Alexandria au vorbit d-nii Iuliu Maniu, Alex. Vaida, dr. I. Lupaș, Take Slăvescu, Noica, părințele Manu.

S'au votat moțiuni în care se cere întronarea regimului legalității și democrației românești.

O organizație de spionaj la Brașov.

O nouă organizație de spionaj pentru Ungaria cu ramificații în mai multe centre din Ardeal a fost descoperită zilele acestea de serviciul Siguranței din localitate. Șeful organizației este un tânăr ofițer activ din armata ugară, Anărei Zako, urmat de Siguranță de aproape un an de zile.

În ziua de 24 agentul care urmărea pe Zako, observând că acesta a cumpărat un bilet pentru trenul de Arad dela casa Aronsohn a anunțat pe șeful de Siguranță care a dispus arestarea lui. La percheziția făcută s'a găsit mai multe broșuri militare și un cifru militar în vigoare pe cari și le procurase dela elevul plutonier dela regimentul de specialitate București Adrian Homorogan. Zako a mai făcut o serie de mărturisiri în ce privește complicității și modul de operație.

Cercetările dela Brașov au continuat la Timișoara. Aci a fost arestată funcționara dela oficiul poștal Vta Ana și sergentul Samuei Iosif din cancelaria regimentului 94, dovediți ambii că sunt în slujba organizației de spionaj din Seghedin. În comuna Poganii dela frontieră a mai fost arestat proprietarul Hodi Mikios care făcea serviciu de curier. Deasemeni a mai fost arestat conducătorul dela trenul internațional, Patnik, care ducea corespondența în Ungaria, iar de acolo aducea sume considerabile de bani pentru membrii organizației de spionaj din România. La descinderea ce s'a făcut la funcționara Vta, s'a găsit o vastă corespondență compromițătoare.

Toți cei arestați au fost expediați ieri seară la București.

Entuziasmul cetățenilor teleormăneni a fost de nedescris, arătând cât de puternică este organizația Partidului național român în acest județ.

Dureri de cap și amețeli provin adesea din digerare neregulată.

KOPROL, purgativu idea ajută și aci la sigur. 4-0

No. 79—1924.

Publicațiune.

Comuna Bicsad jud. Treiscaune, conform hotărârei repr. comunale punctul prot. No. 23—1924, publică concurs pentru instalarea a 11 (unsprezece) fântâni pe apeductul actual. Licitatiunea luării în întreprindere se va face în comuna Bicsad, în ziua de 3 Mai 1924.

Micfalău, la 2 Aprilie 1924.

Moisa 346 1-1 notar cerc.

Cețiți și răspândiți: „Gazeta Transilvaniei” cel mai vechi ziar românesc